

րի գնտակին երեսէն չափելով 29 բթաչափի կը հասնի . աս գծին դիմացը գրուած կ'ըլլայ անդիմա . այսինքն թէ օդը շատ աղէկ է : Լսենէն վարի գիծը , որ նոյնպէս գնտակին երեսէն առնելով քսանը եօթներորդ բթաչափը կուգայ , կը ցուցնէ սնդկին խիստ ցած աստիճանը . աս գծին դիմացն ալ գրուած է հրէի : Լսկէ մէկ աստիճան վեր , այսինքն 28 բթաչափին դիմացը գրուած է փոփոխական : Լսկէ քիչ մը վար եղած գծին առջեւ գրած է հողմ անշրտ . վասն զի հողմ ալ անձրեւային օդի պէս խողովակին սնդիկը կ'իջեցնէ . Շատերը այլեայլ ձեւերով կը շինեն օդաչափը . մեր հոս բացատրածը ամենէն պարզն է :

Չաշարժ ' երկաթի ճանապարհ :

ՇԻՒԹԼԸՎՈՐԹ անգղիացին նոր կերպով ջրաշարժ մեքենայ մը առաջարկեց , և հրամանագիր առաւ որ ինքը միայն կարենայ գործածել աս գիւտը երկաթի ճամբաներու վըրայ : — Սեքենային շարժիչ զօրութիւնը ջրին վազուածքը չէ , հապա ջրին ճնշումն է . այսինքն որովհետեւ 32 ոտնաչափ բարձրութեւ ջրին սիւնակին ճնշումը հաւասար է ամբողջ մթնոլորտի մը ճնշմանը , հեղինակը մտածեր է որ ջրին սիւնակը թէ որ 60 մեթր բարձրացնելու ըլլայ , անոր տուած ճնշումը հինգ կամ վեց մթնոլորտի ծանրութեան կը հաւասարի , աս զօրութիւնը 'ի գործ դնելու ըլլայ՝ մեքենայ մը շարժելու նէ , մեքենան մէկ ժամու մէջ 44 քիլոմեթր տեղ կրնայ վազել : Ուստի մտածեց որ երկրէ ճամբուն երկայնութեանը վրայ շինուին ջրի զանազան ընդունարաններ՝ 60 մեթր բարձրութեամբ , և ան ջուրը խողովակներով հաղորդուի շարժիչ մեքենային : Լս բանիս

գործածութիւնը որչափ ալ դժուարին երևնայ , հեղինակը ամենայն վստահութեամբ կը խոստանայ որ չէ թէ միայն կը յաջողի , հապա նաև գործածութիւնն ու ծախքն ալ հասարակ շոգեկառքերէն անհամեմատ կերպով աւելի շահաւոր կ'ըլլայ :

Սեծ դիտարկ :

ՈՒՍ կոմսը Լոնդոնի մէջ հայեալ գիտակ մը շինել տուաւ որ միայն հայլին ծանրութիւնն է 1015 քիլոկրամ . խողովակին մէջի տրամագիծն է 2 մեթր ու 40 հարիւրամեթր . խողովակին երկայնութիւնը 23,50 : Լոնդոնի վրայ հաստ տախտակներէ շինած է՝ երկաթէ շրջանակներով կապուած , և բոլորը մէկէն հաստաւ տուն ծխնիներու վրայ կը պտրտի : Լս հսկայաձև դիտակը չկրնար երկրն քին ամէն դին դառնալ , հապա հազիւ թէ միջօրէին երկու կողմը եօթնական աստիճան . անոր համար երկու հաստատուն պատերու մէջ կախուած է աս դիտակը , ու մեծամեծ անիւներով ամէն մէկ վայրկեանին յարմար հորիզոնական շարժում կ'առնէ միջօրէականին վրայ . հակաքարշ ծանրոցներով ալ դիւրաւ կ'ելլէ ու կ'իջնայ՝ ինչպէս որ դիտողը ուզէ :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ

Փարսանի մակը :

ԼԵՂՈՍԻ կոկորդիլոսին մասնաւոր թշնամին մէկ պզտի կենդանի մըն է որ Հիլոս կամ Փարաւոնի մուկ կ'ըսուի : Լեւորդապաշտ Եգիպտացիները կոկորդիլոսը աստուծոյ տեղ դրած կը պաշտէին . անոր նուիրած էին Լըսինոյէ քաղաքը , ու սատակը իրենց թագաւորներուն գերեզմանին

Փարառնի ճուղը :

մէջը կը թաղէին . նոյնպէս հիւսն ալ սուրբ կենդանիի մը տեղ կը դնէին, աղէկ կը հոգային, ու հասարակաց ծախքովը կաթի մէջ բրդած հացով՝ կամ՝ Վեղոսի ձուկերովը կը կերա- կրէին, ու մեծ յանցանք կը սեպէին զանիկայ սպաննելը : Երբիպտացւոց հիւսնին այսչափ պատիւ տալուն պատ- ճառը ան էր որ աս կենդանին անդա- դար ետեւէ կ'ըլլայ ու կը ջարդէ փա- սակար օձերն ու ճճիները, որ ան թաց ու տաք երկիրները շատ կը գտնուին : Եւ փառասակար կենդանիներուն հետ բնական թշնամութիւն մը ունի հի- լոսը . իսկ կոկորդիլոսներուն՝ մեծ օ- ձերուն ու մողէսներուն անհամար բազմութիւնը՝ անոնց հաւկիթները

փճացընելով կը քիցընէ . ապա թէ ոչ՝ հիւսը այնչափ պզտիկ է որ և ոչ թուփիրամիս ըսուած պզտի մողէսին կրնայ յաղթել : Երբոր սաստիկ կ'ա- նօթենայ, կ'երթայ իրիկուան դէմ՝ կը կծկի արտերուն մէջ ծակուծուկ տեղուանք, ու կը սպասէ որ իրեն որս մը հանդիպի :

Հիւսը հաւկիթէն զատ կ'ուտէ նաև մկներ, պզտի օձեր ու թռչուններ : Վեղոսի բարձրացած ատենը գեղերը կ'երթայ ու հաւնոցներուն հաւերը կը ջարդէ : Իսկ ան որ կ'ըսեն թէ հի- լոսը կոկորդիլոսին քնացած ատենը կ'երթայ բերնէն փորը կը մտնէ ու ա- ղիքները կը կրծէ՝ իրաւ չէ, հապա կոկորդիլոսին հաւկիթները ջարդէ .

լէն ելած առասպել է :

Շատ երկայնամտութիւն կը բանեցընէ՝ հիւսիսը իր որսը գտնելու համար, ու երբեմն երկար ատեն անշարժ կծկըտած կը դարանի : Կրնայ դիւրաւ ընտանենալ, ու տան մէջ կատուի տեղ գործածուիլ՝ մկները ջարդելու համար . և ընտանենալէն ետքը իրեն բնական տունը շատ կը սիրէ, ու զինքը կը թողնէրուն կը հընազանդի : Եւ դին ան դին չալտրտիր, ու չուզեր նորէն իրեն վայրենի վիճակը դառնալ . երբոր կորսուելու ալ ըլլայ, իր առջի տէրը կամ տունը կը փնտրուէ կը գտնէ ու կը սկսի քրծնիլ : Բայց կերակուր կերած ատենը իր անուշութիւնը կը կորսունցընէ . մէկ անկիւն մը կը քաշուի, ու թէ որ կասկածի թէ որսը ձեռքէն պիտի առնեն՝ սաստիկ կը կատրի : Եւ որ իրեն մէկ չճանցած տեղը երթայ, ամէն կողմերը կը քննէ, մանաւանդ իր հոտառութեամբը՝ որ մէկալ ըզգայարանքներէն աւելի զօրաւոր է :

Հիւսիսն գոյնը սև է՝ ձերմակ բծերով, մաշերը խիտ ու չոր : Կանջներէն ինչուան պոչին արմատը մէկ ոտնաչափէն աւելի չէ . ականջներուն ետևի կողմէն ինչուան քթին ծայրը իրեք բթաչափէն քիչ մը աւելի է . պոչը մէկ ոտք ու չորս բթաչափ է, իսկ բարձրութիւն է եօթը բթաչափ :

Բնաբանները շատոնց գիտէին հիւսիսն անունը, բայց իր ստորագրութիւնը որոշ չէին կրցած ընել ինչուան մօտ տարիներս . անոր համար շատը այլևայլ անուն ալ կուտան ասոր ինչուան հիմա :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Հաճար :

ՀԱՃԱՐԸ՝ խիստ օգտակար արմրտիքներէն մէկն է . մէյմը որ տնական տնտեսութեան մէջ շատ կը գործածուի, մէյմըն ալ որ ան երկիրներուն մէջ՝ ուր որ ցորենը ամենեւին առաջ չգար, կամ խիստ քիչ կը բուսնի, հաճարը աղէկ կը մեծնայ և առատ բերք կուտայ : Եւ որ հունտը թէպէտ և ցորենին պէս ձերմակ ու անոր չափ անընդարար չէ, բայց ասկէ ալ շատ աղէկ ու համեղ հաց կը շինուի ու երկայն ատեն թարմ կը մնայ, մանաւանդ երբ որ ցորենի ալիւրին հետ խառնուի . և աս հացը ոչ միայն մարդիկ կ'ուտեն, հապա տեղ տեղ ձիերու ալ կը կերցընեն . երբեմն ալ խոշոր աղալէն ետքը՝ այլևայլ չափով կը խառնեն նոյնպէս խոշոր աղացած վարսակի, գարիի, սիսեռի, ոսպի ու բակլայի ալիւրին հետ, և այնպէս կը գործածեն : Հաճարը կը գործածուի նաև հաւերը գիրցընելու, և օղի ու գարեջուր շինելու :

Հաճարը քանի որ թարմ է՝ կանաչ խոտի տեղ կրնայ տրուիլ կենդանեաց, մանաւանդ յոգնած ձիերուն ու կաթընտու կովերուն . իսկ հաճարին յարդը հունտէն աւելի յարգի է, ու կը գործածուի կենդանեաց ոտքին տակը փռելու, և ոչխարներուն՝ կովերուն ու եզներուն կերցընելու . ասկէ կը շինեն նաև խսիրներ, աթոռներ ու գլխարկներ, և նաև տնական ծածքեր :

Հաճարին յարմար հողերը : — Հաճարին յարմար հող գտնելը ցորենինէն աւելի դիւրին է . կրնանք ըսել թէ որ և իցէ հող երբոր չափազանց խոնաւ